

1 oktober 2017

Om bön

Som pastor, präst, eller diakon får man lite oftare än gemene man förmånen att finnas nära människor i livets slutskede. Vad en människa då väljer att tala om säger något viktigt om vem den människan är. Ännu mer än vad hon talar säger det något hur den människan ber i en sådan stund, om hon ber.

Det är just en bön av detta slag vi får lyssna till i det evangelium som kyrkan räckte oss när vi firade enhetens söndag den 14:e efter trefaldighet, *Enheten i Kristus*. Hela kapitel 17 i Johannesevangeliet är en bön som beds av Jesus för ”dem som är hans” när han vet att tiden fram till lidandet, döden och segern över döden nu är knapp. Tänk att vi får denna inblick i Jesu eget böneliv! Av evangeliernas berättelser förstår vi att Jesus ber ofta och mycket. De dagliga psaltarbönerna tillsammans med lärjungarna var en självklarhet i det judiska fromhetslivet men också i stunder då han drar sig undan för att vara ensam med Gud. Vi har dock väldigt få exempel på med vilka ord och med vilken hållning han då bad. Men här får vi lyssna till en sådan bön. Det Jesus gör är att dra in sig själv och sina lärjungar, och därmed också oss, i hjärtat av treenighetens mysterium:

Johannesevangeliet 17:21

Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss. Då skall världen tro på att du har sänt mig.

Den kristna trons grundhållning när det gäller bön är att Gud sedan skapelsens första ögonblick sagt sitt JA till människan. Att vara i bön är att gå på gång som människa ge sitt gensvar till detta JA. Bönen börjar alltid hos Gud, som låter sin ousinliga kärlek ständigt strömma över oss. I bönen behöver vi aldrig krysta fram något. Vi får helt enkelt, för att återknyta till skapelseberättelsen, låta oss bli funna. Det låter enkelt men erfarenheten visar att det är svårt. Ända sedan blickarna slogs ned i paradiset trädgård har vi haft en benägenhet att av rädsla för att inte räcka till, vare sig inför Gud eller varandra, gömma oss bland träden

när Gud är i rörelse. Från att ha varit naken, harmonisk och orädd börjar människan av skam skylla sig med fikonlöv. Bönen har reducerats från en allt igenom öppen relation till prestation.

Om Gud är ”allestädes närvarande” och alltid finns över mig och under mig, framför mig och bakom mig, runtomkring mig och i mig, är det ju inte Guds närvaro som ska nedkallas när jag ber, snarare är det jag som behöver bli närvarande.

Kyrkofadern Dionysios Areopagiten (500-tal) har gett oss en bild för att hjälpa oss att se att det är Gud som är den fasta punkten medan vi är de som rör oss mot Gud. Han tänker sig att vi befinner oss i en båt och att någon kastar ut en tamp till oss från klippan. Det blir då tydligt att det inte är vi som med båten drar klippan till oss utan att vi drar oss själva till klippan med båten. Och så tillägger han:

Det är därför som man måste börja bönen, inte för att dra till oss denna kraft som på en gång är överallt och ingenstädes, utan för att lägga oss själva i hans händer och förena oss med honom.

En annan grundförutsättning för bönen handlar om vikten av att vara sann inför Gud. Mycket oftare än vi själva tror håller vi upp en fasad, inte bara mot andra människor, utan också gentemot Gud. När det sker i bönen är det extra olyckligt. Det är ju knappast så att vi behöver informera Gud om våra liv för Guds skull. Som Jesus uttrycker det i Matt 6:8 ”[...]er fader vet vad ni behöver redan innan ni har bett honom om det.” Men samtidigt vet Jesus att det är viktigt för oss att få berätta. ”Vad är det som hänt i Jerusalem” frågar han lärjungarna efter uppståndelsen – som om han inte visste, han var ju själv huvudpersonen i händelsernas centrum – men det gör något välgörande med lärjungarna när de får sätta egna ord på sin upplevelse. Det gör något med oss när vi i bönen får benämna det vi kämpar med. Våra svagheter, våra besvikelser, våra tvivel, vår ilska och vrede. ”Hur har du bett över det?” kan ibland vara en överrumplande fråga från en vägledare. ”Det här är väl inget man ber om...” kanske vi invänder. Du kan, och du bör ta med allt i din bön.

Retreatledaren och författaren Magnus Malm är en av de vägledare som hjälpt oss att se de samband jag här berör. Han återkommer ofta till några kärnfulla meningar som rymmer oändligt mycket:

All sanning, är en kontaktyta med Gud, hur oandlig den än verkar. All lögn skiljer oss från Gud, hur andlig den än verkar.

Till börens utgångspunkt hör också frågan om gudsbild och självbild. För en person med en skadad självbild spelar det ingen roll hur ofta man läser eller hör någon säga att Gud älskar dig. Man kan ändå inte ta det till sig. För en person med en gudsbild som vittnar om något annat än en barmhärtig och älskande Gud kan det vara för mycket begärt att vara helt sann inför Gud. Rädslan att bli avvisad och fördömd är allt för påtaglig och utgör ett hämmande hinder på börens väg. I bägge fallen kan man behöva börja i en annan ände. Självård är då ett viktigt redskap. Det är dock inte så att man först helt och hållet måste ha kommit till rätta med vare sig självbild eller Gudsbild innan man kan börja be. Det bästa sättet att lära sig att be är helt enkelt att be. Evagrius av Pontos pekar i *Filokalia* på att Gud själv också är den som räcker oss bönen.

Om du vill be behöver du Gud, som ger bönen åt den som ber.

I vår kommunitet vill vi uppmuntra varandra till olika slags bön. De dagliga tideböerna är stommen. Där bär vi fram vår lovsägelse till Gud. Där får vi också spegla våra liv i den erfarenhet som fick den som först gav ord åt bönen att ta till orda inför Gud. Här ryms hela det mänskliga livets villkor. De böner som räcks oss i Bibelns ord, och då inte minst i Psaltaren, är ett slags andlig husmanskost på börens väg.

Vi ber under Andens ledning i den form av idisslande bibelläsning som vi övar oss i när vi ägnar oss åt *Lectio Divina*. Den gudagivna läsningen.

Vi söker den oavlåtliga bönen i mötet med Jesus där många av oss har funnit en omistlig livsnerv i den enkla återupprepade Jesusbönen: ”Herre Jesus Kristus Guds Son, förbarma dig över oss, syndare.”

Varje Gudstjänst vi deltar i är i sig en flerfaldig bön. I de större koptiska klostren föredrar man att fira många gudstjänster samtidigt i de olika kyrkorna på klosterområdet före att samla alla munkar till en och samma. När jag frågade Abouna Sorial, min vägledare i Paulusklostret, varför man gör så blev hans självklara svar: - ”Det är för att så många präster och diakoner som möjligt skall kunna ta emot välsignelserna i altartjänsten; böernas bön.”

Vi ber för världen och varandra i kyrielitanian men vi behöver också finna vårt eget modersmål i börens dialog med den helige Ande. Där får det nära, det personliga, det som rör den egna vägen särskilt utrymme.

Om de liturgiska, föreskrivna bönerna – som ju är en så underbart rik källa för oss att ösa ur – blir de enda bönerna vi söker oss till kan de i värsta fall bli en krampaktig ”andlig” legitimering för att undvika sådant som faktiskt behöver kläs i våra egna ord i samtalet med Gud. Vi går runt problemet istället för att benämna och bemöta det. Vi undviker sanningen som ”alltid är en kontaktyta med Gud.”

En annan form av projicering eller skenmanöver är att vi inte så sällan kan komma på oss själva med att tala med andra om våra bekymmer och även i vår ensamhet lägga ned mycket möda på det som tynger oss. Men om någon skulle fråga: ”Hur har du bett över detta?” kan vi komma på oss själva med att ha undvikit det mest uppenbara, att bjuda in Anden – *Hjälparen, Vägledaren, Tröstaren* – i allt det som rör vårt liv och inte bara det som passar eller som vi fått för oss passar Gud. Exempelen är många i Bibelns värld där genombrott på bödens väg blivit möjliga först när man talat sant om sig själv inför Gud. ”Så länge jag teg tynade jag bort” säger David i psalm 32. Om vi litar till att Gud är god har vi inget att rädas och den verkliga friheten är sanningens lön.

Jag har den senaste tiden fått många anledningar att berätta om vad den Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby är för slags gemenskap. Det är inte alltid så enkelt att veta i vilken ände man skall börja. Särskilt inte bland grannar och bekanta som har väldigt liten eller nästan ingen förförståelse av kyrkan. Termen *kommunitet* kan vara helt ny för dem.

En av de benämningar vi ibland använder för att definiera oss som kommunitet är att vi är ett slags bönerörelse. Vi söker i denna rörelse stöd och vägledning för bödens liv och vi ber för varandra och de kyrkor och församlingar vi tillhör. I det här månadsbrevet har jag främst berört bödens utgångspunkt och grund men jag påminner om det jag berörde vid sommarens kapitelsamling: se gärna de relationer vi har till varandra inom kommuniteten som en god möjlighet att i en kommunitetssystem eller broder finna en särskild förebedjare eller någon som du kan lyfta i dina böner. Så knyts bödens band till varandra och till Gud.

Så sakteliga börjar nu ekländskapet runt Bjärka-Säby prydas av höstens färger och vi bereder oss för att under den kommande månaden ta emot en rad retreatar och Pilgrims höstmöte för unga vuxna. Höstmötet hör alltid till en av årets höjdpunkter när det gäller livet på slottet. Här får unga människor näring

för sin längtan efter ett trovärdigt liv där tron, tanken och kulturen kan ta höjd, bredd och djup. Be gärna om ett gott möte.

Allt fler har genom åren sökt sig till slottet för några dagar i enskild retreat. Ofta är de enskilda retreatgästerna hänvisade till vardagarna eftersom slottet på helgerna ofta är fullbokat. Nu har det genom en avbokning av en konferens öppnats en möjlighet för oss att under helgen den 24-26 november bjuda in gäster till enskild retreat. Anmäl er till Charlotta Weinhofer på adressen bokning@nyaslottet.se om du vill komma och leva med i rytmen på slottet under kyrkoårets sista dagar.

Vi gläds över de mötesplatser utöver nordén där komuniteten samlas. Från och med den här hösten kan vi nu lägga till ytterligare en ort där Ökenmässan kommer att firas. Den första onsdagen varje månad, med början den 4 oktober kl. 18, firas Ökenmässan i Johanneskyrkan i Åtvidaberg (Douglasvägen 36). För mer information kan ni gärna vända er till Lasse Olson på lasseblacka@gmail.com eller på telefon 0734019055.

Under flera års tid har Peter Halldorf fördjupat sig i profeten Jeremias liv och gärning. I dagarna har det 800 sidor långa manuset gått till tryck. Vi ser fram emot att få läsa boken *Alla himlens fåglar har flytt - Profeten Jeremia i sin egen tid och i vår* och att i anslutning till bokutgivningen få möta Peter på en rad olika platser med särskild anknytning till Ekumeniska Kommitetens medlemmar. Håll utkik i kalendariet framöver för att se vilka platser som kommer besökas.

Jag önskar er alla en välsignad hösttid.

Guds frid

